

УДК 338.2

Госалов Ю.С., аспірант спеціальності 051 Економіка**Науковий керівник: Вагонова О.Г., д-р. екон. наук, професор кафедри прикладної економіки, підприємництва та публічного управління***(Національний технічний університет «Дніпровська політехніка», м. Дніпро, Україна)*

ІНСТРУМЕНТИ ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ УКРАЇНСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ ВСТУПУ ДО ЄС

Україна, маючи амбіційні плани стати членом Європейського Союзу, стикається з викликом підвищення конкурентоспроможності свого бізнесу, щоб успішно впроваджувати вимоги та стандарти ЄС. Цей процес потребує від підприємств ряду стратегічних інструментів, спрямованих на оптимізацію їхньої діяльності та забезпечення ефективної конкурентної боротьби на європейському ринку.

Для вітчизняних підприємств ситуація ускладнюється широкомасштабною збройною агресією росії, що формує безпрецедентні виклики забезпечення їх конкурентоспроможності на ринку. Очевидно, що за таких умов постає доцільність розробки ефективних інструментів підвищення конкурентоспроможності підприємств, що, з однієї сторони, сформує передумови для нарощування їх внутрішніх ресурсних потужностей для покращення позиціонування на ринку, а з іншої – забезпечить створення більш сприятливого економічного середовища їх функціонування. Ситуація загострюється в умовах невизначеності часових параметрів продовження війни. Для багатьох підприємств пріоритетом визначилось вирішення проблеми утримання наявних позицій на ринку та підтримка їх базової ліквідності й функціонування, на противагу становлення процесів розширеного відтворення та сталого розвитку. Умови воєнного стану вимагають формування у підприємств високих адаптивних властивостей до змін параметрів розвитку економічного середовища в процесі забезпечення їх конкурентоспроможності. Це, своєю чергою, потребує стратегічної переорієнтації на використання підходів ситуативно-ринкового управління та адекватного реагування на наростаючі виклики і загрози їх функціонування. Підвищення рівня конкурентоспроможності вітчизняних підприємств ускладнюється також, з огляду на нестабільний інституційно-правовий базис їх функціонування [1].

Українські підприємства мають низку конкурентних переваг, які включають як природні, так і створені завдяки людським ресурсам та інноваціям фактори. Ці переваги допомагають їм конкурувати на внутрішньому та міжнародному ринках. До найбільш суттєвих переваг слід віднести наявність кваліфікованої та відносно недорогої робочої сили. Україна славиться своєю високоосвіченою робочою силою в таких сферах, як ІТ, інженерія, фармацевтика, а також у виробничій галузі. При цьому заробітна плата залишається порівняно низькою порівняно з багатьма країнами ЄС та США, що робить українські компанії привабливими для аутсорсингу та офшорингу.

Україна має одні з найродючіших чорноземів у світі, що забезпечує величезний потенціал у сфері аграрного сектору. Вона є одним зі світових лідерів за обсягами виробництва та експорту зернових, соняшникової олії та інших агропродуктів.

Розташування України на стику між Європою та Азією надає їй стратегічні переваги у сфері логістики та експорту. Великий транзитний потенціал через українську територію може сприяти розвитку транспортної інфраструктури та логістичних служб.

Україна відома своїм потужним ІТ-сектором, який продовжує демонструвати значні темпи зростання. Українські ІТ-спеціалісти і компанії надають широкий спектр

послуг, від розробки програмного забезпечення до комплексних технологічних рішень, і високо цінуються на міжнародному ринку.

Малий і середній бізнес в Україні демонструє здатність швидко адаптуватися до змін у ринкових умовах, експериментувати з новими бізнес-моделями та впроваджувати інновації.

Незважаючи на виклики в енергетичній сфері, Україна має значні запаси природного газу, вугілля та інших корисних копалин, які можуть бути використані для розвитку виробництва та енергетики.

Для реалізації цих конкурентних переваг необхідна ефективна державна підтримка, стабільне законодавче регулювання, захист прав власності та інвестицій, а також розвиток інфраструктури та освітніх програм. До ключових інструментів, які можуть допомогти українським підприємствам підвищити свою конкурентоспроможність в умовах вступу до ЄС слід віднести:

1. Стандартизацію та сертифікацію продукції. Одним з перших кроків у підготовці до вступу до ЄС є адаптація продукції до європейських стандартів та отримання відповідних сертифікатів якості. Це дозволить українським підприємствам використовувати ті ж стандарти якості, що й європейські компанії, та забезпечить їхнім товаром легший доступ до європейських ринків.

2. Інновації та технологічний розвиток. Інновації є ключовим фактором для підвищення конкурентоспроможності будь-якого підприємства. Українські компанії повинні активно інвестувати в дослідження та розвиток нових технологій, а також впроваджувати інноваційні підходи у виробництво та управління.

3. Розвиток ефективного ланцюжка постачання. Створення ефективного ланцюжка постачання є важливим аспектом для забезпечення якості та своєчасності поставок. Українські підприємства повинні співпрацювати з надійними постачальниками та оптимізувати логістичні процеси для забезпечення ефективності всього ланцюжка.

4. Розвиток людських ресурсів. Ключовим активом будь-якої компанії є її персонал. Українські підприємства повинні інвестувати в навчання та розвиток своїх співробітників, створюючи таким чином висококваліфіковану робочу силу, яка зможе конкурувати на європейському ринку.

5. Маркетинг та брендування. Ефективний маркетинг та брендування дозволять українським підприємствам відзначитися на європейському ринку та залучити нових клієнтів. Важливо розробити стратегію маркетингу, яка відповідатиме потребам та побажанням європейських споживачів.

Таким чином українські підприємства мають потенціал стати успішними учасниками європейського ринку, проте для цього на макро- і мікроекономічному рівні повинні активно впроваджуватися стратегічні інструменти, спрямовані на підвищення їх конкурентоспроможності. Це включає в себе адаптацію до європейських стандартів якості, інвестування в інновації та технологічний розвиток, оптимізацію ланцюжків постачання, розвиток людських ресурсів та ретельне планування маркетингових стратегій. Ці заходи допоможуть українським підприємствам зайняти своє гідне місце на європейському ринку та забезпечити стабільний розвиток в умовах вступу до ЄС.

Перелік посилань

1. Бойко В.В., Зарічний М.Я. (2023) Інструменти підвищення конкурентоспроможності підприємств в умовах воєнного стану. *Економіка і суспільства*. 2023. Випуск №54. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/2754/2673>